

Hundens helse

Tekst: Dyrlege Ingjerd Leirstein Bøkenes, BVSc MDNV og Inger Handegård

Foto: Inger Handegård

Gleden over å få ansvaret for en valp er ubeskrivelig. Det er ikke like greit å være hundeeier dersom valpen eller den voksne hunden blir syk.

TA VARE PÅ HELSA TIL HUNDEN DIN!

*Det er tre hovedfaktorer som avgjør om hunden din holder seg frisk og skadefri - selv i høy alder: det er arv, ulykker og miljø. Å så langt som mulig prøve å forebygge sykdom, ulykker og skader er den beste investeringen du kan gjøre både for hunden din og for lommeboka.
Her har vi samlet noen tips som vi håper kan hjelpe deg med dette.*

God helse er arvelig

God helse er langt mer enn bare HD-fri og øyelyst fri. God helse omfatter hele hunden fra skjelett til hud, fra gener for arvelige sykdommer og defekter til et velfungerende immunforsvar. Det å være sunt bygget gjør at hunden ikke får unødvendige belastninger på skjelett, muskler og sener. Tette katepoter virker som støtdempere når hunden løper, inntilliggende albuer og en normalt vinklet front gjør det samme. En normalt vinklet, sterk bakpart gir hunden styrke og minsker risikoen for slitasjeskader i kne. Stramme øyelokk gjør at rusk og rask ikke samler seg og fører til irritasjon. "Tørre" munnviker gjør at matrester og sikkell ikke samler seg og gir grobunn for bakterier og sopp. Bakterier og sopp stortrives mørke og fuktige steder. Ører med store, åpne øreganger uten mye hårvekst der luft sirkulerer gjør at øregangene tørker raskt etter et bad. Lange, tunge, lavt ansatte ører fører til at ytre del av øregangene dras sammen og blir tett. Spanielører har vanligvis lite hår i øregangen. Mye hår i øret er unormalt og kan føre til at øregangen blir tett. Pelsmengde og kvalitet virker også inn på hundens helse. En rikelig, myk og tett pels gjør at hunden tørker saktere, pelsen floker seg lettere, den drar med seg inn mer kvist og skitt og krever mer stell. Lista over eksteriørdetaljer som påvirker hundens helse er lang, men heldigvis har ingen av spanielrasene i gruppe 8 så kort snute og bred skalle at de kan utvikle alvorlige pusteproblemer som følge av at de er født med altfor liten plass til bløtvevet i nesehule, munnhule og svelg, men det er nok å ha fokus på i våre raser likevel.

Mange sykdommer er arvelige. Foreldredyrene kan fremstå som friske da flertallet av disse sykdommer nedarves recessivt eller polygent. To friske foreldre kan gi syke valper dersom de begge er bærer av samme gen(er) for sykdom. Noen sykdommer utvikles over tid. En hund som er frisk når den er to år gammel kan bli syk når den er fem. Å genteste for alle sykdommene en rase kan ha er umulig i praksis. Lista over sykdommer er for lang og de aller fleste levende individer er bærere av et sykdomsgen eller to. Målet må være å minske muligheten for at to slike sykdomsgener møter og gir en syk hund. Ved å bruke friske og mest mulig ubeslektede foreldredyr som selv har friske foreldre, søsken og tidligere avkom minsker man sannsynligheten for at like sykdomsgener møtes. Genetisk variasjon i rasene er en viktig faktor for god helse.

Ulykker kan ramme alle

Hunden kan løpe inn i en skarp kvist eller den kan få halen i klem i en dør. Vi skal ikke

Denne hunden har stramme øyelokk der rusk og rask ikke så samles og skaper irritasjon.

Hvordan hunden er bygget og hvor mye pels den har virker inn på om hunden holder seg frisk selv opp i høy alder og hvor mye arbeid du må legge ned i regelmessig stell. Noen spaniels har mer krevende pels enn andre. Her er det en jobb som må gjøres.

pakke hundene våre inn i bomull fordi de kan skade seg, men noen ulykker kan forebygges og faren for alvorlig skade kan minskes. Bilulykker kan gi store skader og død og det er derfor lurt å investere i et kollisjonssikkert

tåle at hunden din blir skremt og kaster seg skrekkslagent sidelengs i båndet eller starter som en rakett når den ser noe spennende på andre siden av veien. Andre farer er skarpe gjenstander slik som glassbiter, stålkant på ski, utrygg is og fall utfor skrenter.

Har man valp eller unghund er lista for mulige ulykker ennå lengre. En valp må aldri ha tilgang til elektriske ledninger eller til leker som kan svelges. Det er ikke få unge hunder som har måttet til dyrlegen i hu og hast for å få hjelp til å spy opp eierens skitne sokker eller truser. I verste fall må fremmedlegemene opereres ut. Andre fristende og giftige ting for hunder uansett alder er sjokolade, ulike medisiner, sneglegift og giftige planter.

Viktige miljøfaktorer er stell, føring og generell trivsel

For å kunne stelle hunden din og jevnlig sjekke den fra topp til tå må den venne seg til å bli håndtert. Etter at du har valpesikret hjem og bil, valpen er hentet og den har gjort seg kjent i sitt nye hjem, starter du med å lære hunden din å bli håndtert. Dette er mye viktigere enn mange tror og er avgjørende for at den skal holde seg frisk. Når hunden har lært seg å stå og ligge rolig på et bord blir pelsstell, klokklipp og en regelmessig sjekk med fingrene fra topp til tå en hyggestund for både hund og eier. Dersom hunden skader seg og blir syk kan den trenge hunden behandles for mye uten at den må dopes. Lag deg en fast rutine for når du steller pels, klipper labber og klør, klipper rundt øregang og grer gjennom beheng. En god regel er å sjekke hunden fra topp til tå og gre gjennom all pels minst en gang i uken. Hver tredje uke klipper du poter, rundt ørene og hals. Få deg en fast plass med godt lys, varme og der du får hunden i passe arbeidshøyde. Kjøp deg det utstyret du

“
To friske foreldre kan
gi syke valper dersom
de begge er bærer
av samme gen(er) for
sykdom

bilbur som festes med stropper. Da er både du og hunden best mulig beskyttet dersom uhellet er ute. Ved å ha hunden i bur kan du også åpne en bildør uten hunden kommer seg ut og løper løs uten kontroll. Alt for mange hunder blir påkjørt! Slipp aldri hunden løs på steder nær bilvei. Selv en rolig hund kan få lyst til å løpe etter en katt eller en ertende skjære. Mange blir påkjørt av eieren selv på egen eiendom. Et hundesikkert gjerde rundt huset der bilen må stoppe på utsiden, er en god investering både for sikkerhet og trivsel. Bruk alltid et halsbånd, sele og koppel som er helt og sterkt nok til å tåle plutselige rykk for selv den roligste og mest lydige hund kan bli fristet til en liten kattejaktt eller bli skremt og løpe av gårde i panikk. Halsbåndet og selen må sitte så godt på at hunden din ikke kan komme seg løs ved et uhell og må

Spanielens ører er hengende. Dette, sammen med pels rundt øregangen, kan føre til at det ikke kommer luft inn i øret. Lær deg å klippe hunden din selv slik at du kan klippe rundt øregangen ca. hver tredje uke. Samtidig klipper du potene og under halsen.

Mye løsskinn gir dype leppefolder der matrester og slev gir suppe forhold for sopp og bakterier.

trenger. Utstyr av god kvalitet koster litt mer i innkjøp, men det gjør arbeidet lettere og det varer mye lengre enn dårlig utstyr.

Hunden bør absolutt lære seg å bli lagt ned og ligge rolig på siden. Lær den også at du kan vende den over på den andre siden. Venn den til at du bretter opp leppene for å sjekke tenner og bitt. Se og lukt inne i øregangen. Klipp poter, kjenn mellom tredeputene etter klumper og klipp klør. Spaniels har kraftig beinstamme, store poter og kraftige klør. Dette gir mindre slitasje og gjør at klør må klippes ofte. Kjenn gjennom hunden fra topp til tå etter flått, kuler, sår, frø og kladder. Lær deg tegnene på fylte analkjertler. Når du bruker kam og karde må du passe på at du ikke skraper opp huden for irritasjoner i huden kan gi opphav til våteksem ("hot

spots") og riper du i ørene kan du få blodøre. Gå gjennom hunden din med fingrene fra topp til tå minimum en gang i uka, gjerne mye hyppigere i flåttseasonen. De fleste spaniels elsker fysisk kontakt og gjør du det til en vane å kjenne gjennom hunden fra topp til tå og gre gjennom pelsen før det blir tover som lugger, blir dette en slik koselig, ukentlig kosestund.

Det kan være fristende å feie av alt som heter pels, men dette kan gi deg en dårlig pelskvalitet på sikt siden de gamle hårstråene ofte blir sittende igjen og resultatet er at hunden får ekstra tykk og ullen pels. Dessuten beskytter hundens pels mot kulde, sol og kvister. Det beste er å stelle hundens pels etter boka og heller korte hundens beheng etterpå dersom du ønsker det. Hår vokser ca. 1 cm i måneden, så det tar tid å få hunden i full pels igjen dersom du har vært vel flittig med saksa.

Spanielørene trenger litt ekstra påpass

Pass ekstra på at hår rundt øregangen og på kinn klippes kort slik at det kommer luft

inn i øret. Det letteste er å bruke en elektrisk klippemaskin her. Klipp alltid bort fra øregangen slik at du ikke får hår inni øret som kan skape irritasjon. Pass på å tørke pelsen på ørene godt etter bad. Dersom ørene lukter litt vondt, virker litt irriterte og har mye ørevoks snakker du med veterinæren og får råd hvordan ørene til din hund bør stelles. Ikke kluss for mye på egenhånd for det kan føre til mer irritasjon og ørebetennelse, selv om det er nettopp det du prøver å unngå.

Tannstein

Tannstein gir ikke bare dårlig ånde og er stygt å se på, tannstein fører til at tannkjøttet trekker seg tilbake og det blir lommer der bakterier trives. Betennelsen fører til at tennene løsner og i verste fall kan bakterier føres rundt med blodet i hundens kropp og gi problemer med hjerte, nyrer og lever. Så i tillegg til at tannstein stinker, så får hunden din det vondt og kan få alvorlige problemer. Har tannkjøttet først trukket seg tilbake kan man ikke snu denne prosessen ved å fjerne tannsteinen. Det viktigste er derfor å passe på at tannsteinen aldri får feste seg. Det finnes dentastix og lignende produkter som skal hjelpe mot tannstein, men virkningen kan diskuteres. For de fleste hunder er disse pinnene mer til kos enn til reell nytte. Det som hjelper er å få opp spyttproduksjonen for spyttet bidrar til å rense opp i munnhulen. Gi hunden noe hardt å tygge på som øker spyttproduksjonen. Fjern forsiktig belegg på hundens tenner FØR det blir til tannstein. Bruker du makt kan du lett

“

En valp må aldri ha tilgang til elektriske ledninger eller til leker som kan svelges

“Tannstein gir ikke bare dårlig ånde og er stygt å se på, tannstein fører til at tannkjøttet trekker seg tilbake og det blir lommer der bakterier trives

Tennene trenger også stell. Dagens hunder får lett tannstein da de tygger lite og får mye bløt mat. Ta tannstellet på alvor før det ser så ille ut som dette her.

Den beste investeringen du kan gjøre er å lære hunden din er å ligge stille og nyte pelsstell og håndtering. Om sommeren er det fint å være ute, men lag deg en god stalleplass inne med godt lys og varme der du jevnlig kan stelle hundens pels. Godt utstyr er også viktig for å få jobben gjort.

ødelegge emaljen, og tennene blir langt mer sårbare. Hundetennene har faktisk et mye tynnere emaljelag enn våre tenner. Dyrlegen bruker ultralyd som skånsomt pulveriserer tannsteinen, men vent ikke for lenge før du søker hjelp!

Bading

Du trenger ikke å bruke sjampo for å bli kvitt søle etter en tur, med mindre søla er iblandet olje og asfaltstøv. Ofte holder det med å spyl hunden i lunkent vann. Dersom hunden lukter vondt eller pelsen er ekkel og feit å ta på, må hunden bades. Bading i myrpytter der hunden blir full av humus kan føre til irritasjoner med mindre du får all humusen ut ved å la hunden svømme i rent vann etterpå. Alternativt blir det dusjen når du kommer hjem. Når du bader hunden er det lurt å bruk en sjampo av god kvalitet som tynnes ut med vann før bruk. Da skummer sjampoen bedre, er mer drøy og er lettere å skylle ut av pelsen etterpå. Såperester kan skape irritasjon i huden og unngå produkter med mye fargestoffer og parfyme. Etter bad og våte turer, må hunden tørkes godt. Det er ikke bare hunden som trenger et bad. Pass på at du jevnlig vasker hundens seng og tepper slik at du unngår at de blir et yndet sted for

midd, sopp og andre ulumskheter. Bruk senger som kan vaskes eller som har en overflate som kan tørkes av. Mange hunder har startet å klø på grunn av det underlaget de ligger på.

Ikke la hunden din bli kald

Spaniels elsker vann så det er sjelden man kommer hjem med en tørr hund. En våt hund fryser lett, spesielt dersom dere skal kjøre et stykke etter turen. Et lurt triks for å slippe å tørke teppene i bilburet etter hver tur er å ha med tørre håndklær som du legger i bilburet før du går tur. De vil sugere opp vannet som renner av hunden på veien hjem. Det finnes også supre tørkedekken å få kjøpt som suger opp mye vann fra pelsen. Nybadede hunder som ligger i bur og hunder som har vært aktive på tur og så blir kalde på veien hjem, kan få vannhale. Dette er en betennelsesreaksjon i halemuskulaturen og i nervene i haleroten. Det er vondt og gjør at halen henger rett ned i opptil ei uke. Og har de først fått det kommer det lettere igjen neste gang. Tørk derfor hunden godt og ha gjerne på den et varmt dekken som går ned over kryss og halefeste. Spesielt viktig er

I tillegg til medfødte egenskaper er hvor mye mat og hvilken type mat vi gir hunden, viktig for hundens helse. Tykke hunder er mer utsatt for sykdommer, men en spaniel skal aldri være mager som en setter eller en mynde. Litt underhudsfett beskytter hunden når den jobber i kaldt vann og beskytter også litt mot skader fra kvist og kvas.

dette dersom hunden blir ligge i bilen eller et bur. Før anstrengende aktivitet slik som agilitytrening er det lurt å varme godt opp hunden ved å la den bevege seg i rolig tempo før du trener, og etterpå når hunden skal ligge stille har du dekken på.

Fôring

Alt hunden trenger av næring, vitaminer og mineraler må den få i maten sin. Mange hunder føres ganske ensidig, de får gjerne en type tørrfôr dag ut og dag inn, og da må du være sikker på at det tørrfôret du gir virkelig

Humus etter et "deilig" bad i et myrhull kan gi hudirritasjon. Pass på at hunden får eg grundig bad dersom den har hygget seg i myra på tur.

inneholder alt hunden trenger. Det er ikke så dumt å gi hunden noe annet å spise enn bare tørrfôr, da tåler magen bedre at den en dag får eller finner noe å spise som den ikke er vant til. Å tilsette flerumettet fett i form av olje er også bra, spesielt for hud og pels.

En spaniel skal ha et lite fettlag som beskytter hunden når den arbeider kalde dager og i kaldt vann, men det er ikke det samme som at den skal være tykk. En spaniel bør aldri være så tynn at du med letthet kjenner eller ser hoftebeina, men du skal med letthet kunne kjenne hundens ribbein når du legger en hånd på siden av brystkassa. Er hunden for tynn vil den ikke bygge nok muskler, spesielt ikke dersom den er i utvikling. Noen hunder har STOR forbrenning og trenger MYE mat for å holde vekten. Spesielt gjelder dette unge hannhunder. Andre legger på seg bare de kjenner lukta av mat. Husk at det som står som anbefalt fôringsmengde på sekken kun er veiledende og variasjonen fra hund til hund kan være fra en halv gang så mye mat til minst dobbelt så mye mat pr. dag. Ta utgangspunktet i idealvekt til hunden; er hunden for tykk skal den ha mindre mat, er den for tynn skal den ha mer mat. Legger den på seg får den for mye mat, klarer den ikke å komme opp i idealvekt si får den for lite mat. Det finnes fôr med stort volum og lite næring for å få hunder til å gå ned i vekt, og det finnes fôr med mye næring i lite volum for å få hunden til å gå opp i vekt. Valper og unghunder har andre behov enn en voksen hund og bør få fôr tilpasset sin alder. Eldre, lite aktive hunder kan få seniorfôr, men er hunden din like aktiv som før til tross for høy alder, må den ha et fôr tilpasset dette.

Kraftig beinstamme gir kraftige poter og kraftige klør. Dersom du ikke holder klørne korte kan hundens poter bli helt misformet og dette er vanskelig å reversere. Lange klør er lettere utsatt for skade. Å brette en klo er vondt og gir deg en halt hund i flere uker.

Det finnes også fôr for hunder med redusert nyrekapasitet, leddproblemer, hudproblemer osv., men de aller fleste hunder klarer seg fint med et vanlig fôr for voksne hunder bare føret er av god kvalitet.

Vaksiner og parasittbehandling

Alle hunder må til dyrlegen for å bli vaksinert. Først et par ganger som valp og unghund, så minimum hvert tredje år. Vaksinerer

Av og til skader hunden seg og trenger grundig undersøkelse og behandling. Denne hunden har fått et fremmedlegeme inn i en pote og har fått en verkebyll. Dersom hunden er vant til å bli håndtert i hverdagen slipper du kanskje å måtte dope hunden for å få undersøkt og behandlet den.

er obligatorisk dersom du ønsker å delta på prøver og utstillinger og ALLE bør vaksinere hunden sin regelmessig selv om den "bare" skal være familiehund. De nasjonale anbefalingene er at hunden bør vaksineres mot kennelhoste hvert år, og mot parvo, valpesyke og smittsom leverbetennelse hvert tredje år. Vaksinen mot kennelhoste er ikke obligatorisk for å delta på utstillinger og prøver og varer kun ett år på lik linje med vår influensavaksine. Valper og unghunder må også behandles mot innvollsparasitter. Snakk med dyrlegen din om dette. Voksne hunder behandles ved behov og dersom du krysser landegrensa.

Flått er en parasitt som det er lurt å behandle mot, spesielt dersom man bor langs kysten i Sør-Norge. Det finnes en rekke midler å velge mellom, snakk med dyrlegen også om dette. Reveskabb og lus er andre parasitter som hunden din kan bli smittet av.

Ingen kan forebygge alle sykdommer og ulykker

Det er rett nok MYE du selv kan gjøre for å unngå at hunden din blir syk, men det er ikke det samme som at du kan alle sykdommer og alle ulykker. Det er derfor lurt å ha hunden forsikret, spesielt når den er ung. Tegner du forsikringen før valpen har oppnådd en viss alder vil den også dekke enkelte medfødte sykdommer. Alternativet er å sette en viss sum i banken hvert år slik at du har mulighet til å betale en kostbar dyrlegebehandling med etterfølgende rekonvalesens.

Flått er en parasitt som det er lurt å behandle mot, spesielt dersom man bor langs kysten i Sør-Norg

